ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเอง การสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา

อังกฤษ มีจักร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล
Copyright by Mahidol University

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเอง การสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา

RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED SELF-EFFICACY, SOCIAL SUPPORT, AND SELF-CARE BEHAVIOR OF PATIENTS WITH THE HEAD AND NECK CANCER RECEIVING RADIOTHERAPY

อังกฤษ มีจักร 4936378 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์ Ph.D., นิรัตน์ อิมามี Ph.D., อัจฉราพร สี่หิรัญวงศ์ D.N.S.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเอง การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยใหม่ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษาเพียงอย่างเดียว และมารับการฉายรังสี ณ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ เก็บรวบรวบข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตัวอย่างรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะประชากร ประสบการณ์การเจ็บป่วย ระดับการรับรู้ความสามารถตนเอง การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการดูแลตนเองด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ความสามารถตนเอง การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมการดูแลตนเองด้วยสถิติทดสอบไค-สแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 70.0 โดยพฤติกรรมการดูแลผิวหนังบริเวณที่รับรังสีรักษาพบในระดับสูงเป็นอันดับแรก ร้อยละ 92.0 รองลงมาได้แก่ การรับประทานอาหารและดื่มน้ำ ร้อยละ 80.7 การดูแลความสะอาดปากและฟัน ร้อยละ 74.7 การพักผ่อนนอนหลับ ร้อยละ 70.0 และการบริหารกล้ามเนื้อบริเวณที่ฉายแสง ร้อยละ 53.3 ตามลำดับ และพบว่า การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ<0.001 (r= 0.955) ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา(p-value>0.05)

ข้อเสนอแนะ โรงพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดบริการส่งเสริมการดูแลตนเองให้แก่ผู้ป่วยที่ได้รับรังสีในเรื่องการบริหารกล้ามเนื้อบริเวณที่ฉายรังสี การดูแลความสะอาดปากและฟัน และเรื่องอาหาร และควรจัดให้ญาติหรือผู้ดูแลมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยดูแลสนับสนุนผู้ป่วยได้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: มะเร็งศีรษะและคอ / รังสีรักษา / พฤติกรรมการดูแลตนเอง

149 หน้า

Copyright by Mahidol University

RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED SELF-EFFICACY, SOCIAL SUPPORT, AND SELF-CARE BEHAVIOR OF PATIENTS WITH THE HEAD AND NECK CANCER RECEIVING RADIOTHERAPY

ANGKRIT MEEJAK 4936378 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORY COMMITTEE: MANIRAT THERAWIWAT, Ph.D., NIRAT IMAMEE, Ph.D., ACHARAPORN SEEHERUNWONG, D.N.S.

ABSTRACT

This study is descriptive research aiming to assess the relationship between perceived self-efficacy to perform self-care behavior, receiving social support, and self-care behaviors of patients with cancer of the head and neck who received radiotherapy. The sample comprised 150 new patients who were diagnosed with cancer of the head and neck who received only radiotherapy at Siriraj Hospital. The research instrument used was an interview schedule developed by the researcher and has been checked for its content validity by experts. The reliability of the instrument was found at a level that was acceptable. The data were collected by interviewing the sample patients individually. The data regarding demographic data, illness experiences, level of perceived self-efficacy, social support, and self-care behaviors were analyzed by computing statistics in regard to percentages, arithmetic mean, and standard deviation. In addition, the relationship analysis between perceived self-efficacy, receiving social support, and self-care behaviors was completed by using the Chi-square test and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results showed that a high percentage of the sample were males (85.3%) while 14.7 percent were females. About half of the samples were between the ages of 41-60 years old. Most of them were married (76.0%) and 79.3 percent resided in up-country areas. There were 55.3 percent of the samples that had a 'moderate' level of perceived self-efficacy in self-care during receiving radiotherapy; almost all of them received a 'high' level of social support (94.0%). Most of the samples had a 'high' level of each kind of self-care behavior in regard to caring for the skin area that received radiotherapy (92.0%), oral and dental hygiene (74.7%), consumption of food and water (80.7%), rest and sleep (70.0%), and muscle exercise in the area that received radiation (53.3%). A significant relationship was found to have a significantly positive relationship at a 'high' level between perceived self-efficacy and self-care behaviors ($r=0.955$) (p-value <0.001). Howere, social support was not found to have a relationship with self-care behaviors of the patients with cancer of the head and neck who received radiation ($p>0.05$).

The recommendations are that the related hospitals and organizations should provide services for promoting self-care behaviors of the cancer patients who received radiotherapy. In regard to exercising the muscles that received radiation, it is recommended to have relatives or caretakers participate in the learning process in order to provide care and support to the patients.

KEY WORDS: CANCER OF HEAD AND NECK / RADIOTHERAPY/SELF-CARE BEHAVIOR

149 pages

Copyright by Mahidol University